

ВСТУП

Ця книга вміщує матеріали П'ятих Річинських читань, які були проведені в Кременецькому медичному училищі, що носить ім'я славного сина України, борця за її державну і духовну незалежність. Читання проводилися в рік п'ятидесятиріччя від дня смерті великого патріота, релігієзнавця і лікаря, якого сталінсько-радянська влада за українськість відправила на довічно ще в 1939 році на заслання в чужі землі. Російсько-комуністичні шовіністи відразу ж після окупації Волині відчували, що в особі Арсена Річинського вони мають таку особу, яка здатна організувати опір московсько-православним духовним колонізаторам, своїм науковим здобутком розкрити людям очі на те, що то є так званий „Третій Рим“. Мотивом ув'язнення послужив насамперед зміст книги „Проблеми української релігійної свідомості“, видрукуваної мислителем ще в 1933 році.

Помер А.Річинський в 1956 році. Похований він був на цвинтарі казахстанської станції Джусали Кизил-Ординської області. Ми можемо бути вдячні Українській Автокефальній Православній Церкві за те, що за її організації і кошти прах великого українця у листопаді 2006 року було повернуто до його рідного Тернопілля. Проте, згадуючи те, як урочисто-траурно було поховано в Києві борців за українську свободу Стуса, Тихого, Марченка, інших патріотів, які також померли на більшовицьких висилках, відзначаю ту кривду і образу, яку вчинила ця ж Церква, не залучивши до перепоховання в Тернополі А. Річинського широку громадськість України, зробила вона це якимось тишком-нишком. Не УАПЦ воскресила для другого духовного життя в Україні А. Річинського, не вона започаткувала Річинські читання, вшанування патріота на Волині. Своїм незрозумілим вибриком ця Церква, якщо при цьому врахувати ще і її нинішній внутрішній кавардакний стан, принизила значимість А. Річинського. Складається враження, що вона працювала на якоесь упередження, бо ж якби привезла в Україну прах мислителя і значимого громадського й церковного діяча інша організація, то це привезення і поховання вилилося б у велике траурне дійство із засудженням комуністичного режиму й Московського Православ'я, які є головними винуватцями винищення української мислячої еліти. Як відомо, УАПЦ нині веде переговори із Церквою Московського Патріархату України про об'єднання. Може із прагнення не зіпсувати відносини із УПЦ МП автокефали тихо віддали землі прах А. Річинського.

Хай Предстоятелю цієї Церкви не сподобалося те, що Українська Асоціація релігієзнавців, яка, до речі, була першою

серед тих, хто повернув ім'я патріота України, у своїх виданнях інформувала про потаємні його переговори із керівництвом Московського Патріархату, але ж в Україні є, очолюване відомим правозахисником Є.Пронюком Товариство політичних в'язнів і репресованих. Воно навіть не було інформоване про привезення праху і час його поховання. Не були інформовані про це відповідні державні структури.

Церква знехтувала першим правом родичів покійника вирішувати питання характеру і місця перепоховання. Вони навіть не знали про те, що тіло А.Річинського привезене в Україну. А, власне, родичі мали б засвідчити достовірність належності тіла. Бо ж, чогось боялася донька А. Річинського Людмила, коли казала: „Привезуть тіло якогось казаха, а скажуть, що то мій батько”. Такі дії Предстоятеля УАПЦ підпадають під деякі статті кримінальної відповідальності.

Керівництво УАПЦ також знехтувало у своїх діях досвідом Української Греко-Католицької Церкви, біля 30 священників і владик якої, репресованих на висланні сталінським режимом, висвячені у духовний статус блаженних. Це зробив сам Папа Римський Іван Павло II.

То ж, як в Україні говорять, вміла готувати, та не вміла подавати. Так принизити А.Річинського могли лише ті, хто не має України в серці, а свій захід з привезенням праху провели з якимись корисливими міркуваннями.

Рік 2006 для нас, шанувальників А. Річинського, був опечалений також смертю після тяжкої і тривалої хвороби його доньки Людмили. Благо, що вдалося спасти фотоальбом і деякі інші реліквії її сім'ї, викинуті родичами на смітник. В цьому можна завдячувати не лише жінці-двірникові, яка зібрала і принесла ці реліквії до Ново-Волинського музею, а й працівникам музею, які виявили небайдужість до віднайденого, Леоніду Михальчуку, який вже давно піклується про збереження на Волині всього, що пов'язане з ім'ям видатного волинянина. Саме він неодноразово висловлював свою готовність з'їздити в Джусали і привезти звідти в Україну тіло Арсена Річинського.

Вшановуючи пам'ять тепер вже знаного в Україні її великого патріота в рік п'ятидесятиріччя від дня його смерті, П'яті Річинські читання звернули увагу на відсутність серед тих, хто організовує заходи на його честь, Київського Національного університету ім. Т.Г.Шевченка, який А. Річинський закінчив у 1917 році. То ж виникла ідея одні із наступних Читань провести в цьому університеті. У зв'язку з віднайденням в Тернопільському архіві повного рукопису книги А. Річинського „Проблеми української релігійної свідомості”.

що містить і викреслення цензора, з'явилася можливість видрукувати цю працю мислителя вже без купюр. Знайшовся спонсор нового повного видання праці. Порушувалося питання й про видрук Повного зібрання творів Арсена Річинського. Вирішено, що віднайденням їх, зокрема в редактованих релігієзнавцем часописах „На варті”, „Рідна Церква”, „Наше братство” та „Нова дорога”, має зайнятися один із дисертантів Відділення релігієзнавства ІФ НАНУ. Заслуговує уваги також художня і медична спадщина талановитого українця. До її пошуку і вивчення ще ніхто не прилучився. Читаннями звернута увага на невикористання річинцезнавцями можливостей преси, радіо і телебачення для пропаганди спадщини мислителя, його славного імені. Враховуючи те, що праці А.Річинського видруковуються невеличким накладом, а відтак він не є широко відомим як видатний етнолог релігії, вирішено текст його книги „Проблеми української релігійної свідомості” розмістити на сторінках релігієзнавчого сайту Інтернет.

Учасники П'ятих Річинських читань висловили свою вдячність колективу Кременецького медичного училища за велику роботу із збереження пам'яті про знатного кременчанина. Вчена Рада Відділення релігієзнавства ІФ НАН України за значну роботу з організації дослідження і пропаганди творчої спадщини А.Річинського обрала директора училища П.Є.Мазура Почесним науковим співробітником свого академічного колективу.

Професор А.КОЛОДНИЙ